

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію аспірантки УДУ імені Михайла Драгоманова Цзі Чжидань на тему "Формування транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти", поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки (теорія та методика навчання (музика))
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Важливість модернізації сучасної вищої освіти України та приведення її у відповідність до рівня розвитку світового освітнього простору зумовлює необхідність вирішення нових завдань професійної підготовки і набуття конкурентоздатності фахівців мистецької освіти, на чому наголошено в чинному законодавстві України: національній програмі «Освіта» (Україна XXI ст.), документах ЮНЕСКО (Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження, Дорожня карта мистецької освіти), гуманізації освіти, що виражається в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, у найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб, що є головним принципом мистецької освіти. Вимоги суспільства до сучасного конкурентоздатного вчителя музичного мистецтва вимагають інноваційних підходів до його фахової підготовки. Реалізація поставлених завдань передбачає розширення міжнародного співробітництва в галузі освіти, виконання цільових інноваційних програм щодо розширення участі України і Китаю у співробітництві на міжнародному ринку освітніх послуг.

Поширення процесів глобалізації у системі фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва зумовило загострення уваги вчених до розвитку системи неперервної освіти, яка стала невід'ємним складником державної освітньої політики сучасної України і Китаю. Основною вимогою до освіти сучасності є гуманізація навчально-освітнього процесу, що ґрунтується на ідеї самоцінності особистості, її цілісності та унікальності, постійного прагнення до самовдосконалення. Тому, вибір теми дослідження Цзі Чжидань «*Формування транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного*

мистецтва у системі неперервної освіти», обраної авторкою, безпосередньо пов'язана із вирішенням завдань підвищення рівня фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Слід визнати *актуальність* обраної теми, адже в кризові й трансформаційні періоди суспільного розвитку закономірно загострюється потреба в пізнанні відповідних механізмів і принципів соціокультурного буття, що й обумовило концентрацію авторської уваги на розв'язанні суперечностей, вирішення яких, на думку дослідниці, сприятиме входженню системи вищої педагогічної освіти України і Китаю у світовий освітній простір.

Дисертантка розкриває зміст і структуру транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, пропонує науково-обґрунтовану методика формування транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти. Звертаємо увагу, що в дисертації досить широко представлені пріоритетні стратегічні позиції системи неперервної освіти в українському суспільстві – це не лише реакція на глобальні виклики сучасності, але й утілення національних традицій мистецької освіти.

Заслуговує на схвалення ґрунтовне дослідження системи поглядів та спосіб концептуалізації дійсності в мистецтві, створення знакового образу художньої картини світу, її інтерпретація, словесні образи речей і образні моделі, що відображають специфічні особливості національної культури, доповнюють сприймання навколишньої дійсності її осмисленням.

У процесі упровадження авторської методики формування транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітній процес ЗВО дисертанткою застосовувалися інноваційні методи навчання: на *першому* етапі методики цікавим вважаємо застосування методу навчальної дискусії, який сприяє активізації студентів, дає їм можливість висловити власну точку зору відносно позитивних та негативних впливів глобалізаційних процесів у галузі вищої педагогічної освіти (наприклад, “Гуманізація мистецької освіти дітей шкільного віку”, “Транскультуралізм:

позитивні та негативні тенденції”, “Вплив релігії на становлення світогляду особистості”, “Толерантні відносини: за і проти”, “Вплив політики держави на відносини між людьми”, “Основні шляхи подолання конфліктів”).

Родзинкою другого етапу запропонованої методики вважаємо застосування комунікативної стратегії “win-win”, що дозволила продуктивне вирішення конфліктних ситуацій та пошук альтернативних шляхів вирішення проблем за умови врахування інтересів кожного учасника конфліктної ситуації.

Реалізація творчих методів на третьому етапі методики включала: метод моделювання, проблемних ситуацій, ілюстративне пояснення, практикум, проведення уроків-презентацій, інтернет-комунікації, інсценізації, проєкти, портфоліо, метод культурологічної драматизації.

Теоретичні здобутки дисертантки щодо формування транскультурної компетентності студентів органічно екстраполюються на експериментальну роботу. Авторкою коректно схарактеризовано критерії визначення стану сформованості транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, описано змістові особливості рівнів цієї сформованості. Сукупність визначених критеріїв, показників і рівнів дали змогу авторці накреслити стратегію та вихідні положення дослідно-експериментальної роботи.

У ході проведення констатувального експерименту дослідниця продуктивно використала методи спостереження, опитування, анкетування тощо, розробивши діагностичний інструментарій визначення рівнів сформованості транскультурної компетентності студентів у системі неперервної освіти. Емпіричні дані показали, в основному, низький та середній рівень сформованості транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема таких атрибутів, як ерудиція, потреба у формуванні власної художньої картини світу. Це, на думку авторки, засвідчує слабку ефективність змісту, форм і методів традиційної фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у цьому аспекті.

Проведена Цзі Чжидань перевірка вірогідності наслідків експериментального дослідження та їхнє впровадження в навчально-виховний

процес ЗВО обумовлюють практичну значущість дисертації. Експериментальна робота виявила позитивну динаміку формувальних впливів та підтвердила ефективність запропонованої методики формування транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в системі неперервної освіти.

Значущість дослідницької позиції авторки саме в цілісному, світоглядно зорієнтованому дослідженні транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти. Заслуговує на схвалення ґрунтовне дослідження системи поглядів та спосіб концептуалізації дійсності в мистецтві, створення знакового образу художньої картини світу, її інтерпретація, образні моделі, що відображають специфічні особливості національної культури, доповнюють сприймання навколишньої дійсності її осмисленням.

Аналіз дисертаційної роботи Цзі Чжидань засвідчив, що здійснене дослідження окресленої проблеми є цілісним і системним. Науковий апарат дослідження сформульовано професійно і коректно. Мета дослідження конкретизується через виконання завдань, які послідовно реалізуються упродовж усього дослідження на засадах авторської концепції. Результати дисертаційного дослідження дозволили визначити конкретні механізми практичної реалізації в процесі організації творчого музичного середовища в ЗВО; матеріали дослідження можуть використовуватися при організації занять у різних сферах мистецтв та у проведенні майстер-класів з викладачами мистецьких колективів; у післядипломній перепідготовці викладачів музичного мистецтва та при розробці навчальних матеріалів для цієї категорії освітян.

Загалом позитивно оцінюючи здобутки дисертантки, уважасмо за необхідне надати наступні дискусійні положення та зауваження до представленої дисертаційної роботи:

1. Останнім часом у мистецькій освіті зростає значущість інтегративних тенденцій, втіленням яких стають нові інтегровані курси. На жаль, ці тенденції знайшли лише часткове відображення у запропонованій

авторкою методиці формування транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти.

2. Авторкою дослідження, на нашу думку, недостатньо відстежуються зв'язки між формуванням досвіду ціннісного ставлення студентів до культурних традицій та формуванням транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.
3. У контексті вирішення проблеми формування транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти становлять інтерес визначені дисертанткою функції транскультурної компетентності. Авторці варто було ширше висвітлити їх роль в дисертації.

Проте перераховані недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації. Враховуючи актуальність дослідженої проблеми, наукову новизну положень дисертації, обґрунтованість і достовірність отриманих результатів та їх практичну значущість, вважаємо, що дисертаційне дослідження Цзі Чжидань **«Формування транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти»**, подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки (теорія та методика навчання (музика)» є самостійним завершеним науковим дослідженням, має авторський характер і відповідає чинним вимогам пунктів №№ 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року повною мірою відповідає спеціальності здобувача і може бути рекомендоване до захисту.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри інформаційних систем та технологій

О.М. Бордюк
Підпис: зав. канцелярією Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
"18" 12 2023 р.